

Simposi Kant: l'educació per a la llibertat (Ateneu Barcelonès, 10 i 11 d'octubre de 2024) i els actes del 300 aniversari del naixement de Kant a Catalunya

Júlia Torres Canela*

Recepció original: 11 de març de 2025

Acceptació: 20 de maig de 2025

Publicació: 25 de juliol de 2025

Introducció

La commemoració del tercer centenari del naixement de Kant (Königsberg, 1724-1804) ha estat molt significativa a Catalunya tant per la diversitat com per la qualitat dels actes celebrats en l'avinentsa. Vint anys enrere, el 200 aniversari de la mort del filòsof tan sols havia estat commemorat amb un llibre de la secció de filosofia de l'Ateneu Barcelonès (*Al voltant de Kant*. Barcelona, La Busca, 2006) i amb un altre més breu de la Càtedra Ferrater Mora (*La filosofia de Kant dos-cents anys després*. Girona, Documenta Universitaria, 2008), que recollien sengles cicles de conferències. Ara en canvi, el 300 aniversari del naixement ha tingut un ressò molt més ample, carregat d'actes de gran qualitat que val la pena remarcar.

S'han publicat en català dos textos de Kant; d'una banda l'esperada edició de la *Crítica de la raó pura* (Barcelona, Edicions UB) i de l'altra la traducció amb comentaris i notes de *Resposta a una pregunta: Què és la Il·lustració?* (Sabadell, Enoanda), a cura de Ramon Alcoberro. Cal destacar especialment la gran importància de la *Crítica de la raó pura*, amb traducció i notes del malaguanyat Miquel Montserrat Capella, que dissortadament va faltar víctima d'una cruel malaltia pocs dies després de la publicació del text. La seva traducció recull en 588 planes, revisades per Josep Monserrat i Salvi Turró les dues edicions del text que és una baula fonamental del pensament kantian. En certa manera, aquesta obra magna, i dissortadament pòstuma, complementa una tasca d'anostrament dels textos kantians que fou iniciada ja fa anys per Pere Lluís Font, Salvi Turró i altres i esperem que tinguin un ressò públic important. També Norbert Bilbeny, que acumula una llarga trajectòria d'estudis sobre el kantisme, on destaca el ja clàssic *Kant y el tribunal de la conciencia* (2003), ha publicat enguany en castellà un text divulgatiu: *El torbellino Kant. Vida, ideas y entorno del mayor filósofo de la razón* (Barcelona, Ariel, 2024) d'un gran valor com a síntesi d'idees.

Per la seva banda, la Societat Catalana de Filosofia (IEC) va commemorar l'aniversari kantian i l'edició de la *Crítica* el 22 de novembre de 2024 amb un acte que comptà amb la participació de Jèssica Jaques (UAB) i Josep Olesti UdG, presentats per Conrad Vilanou i disponible a YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=P_9ooOWQ7RM). Anteriorment, els dies 4 i 5 d'octubre del 2024, s'havia dedicat un cap de setmana de conferències sobre Kant a l'Institut d'Estudis Ilerdencs al voltant de *Les quatre preguntes kantianes avui*,

(*) Júlia Torres Canela (Barcelona, 1957) és llicenciada en filosofia per la Universitat de Barcelona i professora de filosofia al batxillerat. Ha traduït i editat els fragments, testimonis i pseudoepígrafa de Crates i Hipàrcia (Salt, Reremús, 2021) i és autora d'*Olympe de Gouges (1748-1793) i els orígens de la filosofia política feminista* (Sabadell, Enoanda, 2023). Adreça electrònica: julia.filo@hotmail.com

amb participació d'experts com Pere Lluís Font, Ramon Alcoberro, Josep Olestí, Ramon Camats i Josep M. Porta entre altres. El contingut d'aquest cicle es pot trobar al Canal YouTube IEILleida (<https://www.youtube.com/watch?v=hq-ubRzQRll&t=6396s>). També a Girona l'associació de professors de filosofia *Filosofia Ara!* ha celebrat durant el primer trimestre del 2025 un cicle mensual de sobre la filosofia de Kant a la biblioteca Carles Rahola que ha comptat amb la participació de Ramon Alcoberro, Salvi Turró i Jèssica Jacques.

Però sens dubte l'acte més significatiu del Tercer Centenari ha estat el Simposi sobre Kant i l'educació a l'Ateneu Barcelonès sota el títol *Kant: l'educació per la llibertat* organitzat per Jordi Jiménez Guirao amb el patrocini del Goethe Institut de Barcelona en cooperació amb el Consulat General d'Alemanya, els amics del Goethe-Institut Espanya, l'Ateneu Barcelonès i la Fundació Pro-Helvia. A darrera hora el Simposi fou integrat per l'Ajuntament de Barcelona dins la Bial de Pensament. El primer debat (10 d'octubre) versà sobre: «Educació cap a la maduresa; però com?» amb la participació de la filòsofa Susan Neiman, autora del llibre ja clàssic: *The Unity of Reason: Rereading Kant* (1997) i el professor d'ICREA Thomas Sturm, moderats per Daniel Gamper (UAB). Es pot recuperar a YouTube, a l'adreça: <https://www.youtube.com/watch?v=6K-br3AoeYM&list=PLA441D75DFBC69FD8&index=4>.

El segon debat, també el dia 10, i sota el títol «Educació per a la moralitat. Però com?», fou moderat per Serena Olsaretti (Pompeu Fabra) i va anar a càrrec de la catedràtica de filosofia pràctica de la Universitat de Tübingen i ex-secretària d'Estat de la República Federal d'Alemanya, Sabine Döring i del catedràtic a la Universitat de Bristol i especialista en Kant, Martin Sticker que recentment (2022) ha publicat un llibre de gran interès: *Rationalizing (Vernünfteln). Elements in the Philosophy of Immanuel Kant*. El contingut de la suggerent conversa entre ambdós autors és accessible també al canal YouTube de la secció de filosofia de l'Ateneu Barcelonès, a l'adreça: <https://www.youtube.com/watch?v=DrN2UJ3m5KA&list=PLA441D75DFBC69FD8&index=3>.

Un últim debat «Educació per a la democràcia. Però com?» aplegà també a l'Ateneu Barcelonès, Francis Cheneval Professor titular i cap de la càtedra de Filosofia Política a la Universitat de Zuric, Josep Lluís Martí (UPF) i l'esmentat Thomas Sturm. Com en els altres casos es visualitza a YouTube a: <https://www.youtube.com/watch?v=49PsnwWe11Q&t=5707s>. En tots tres casos es pot accedir des de Google cercant «Secció de Filosofia Ateneu YouTube», un canal que a hores d'ara supera de llarg els 150 vídeos amb conferències de filosofia de temàtica diversa.

Tots aquests actes del Tricentenari assenyalen d'una banda la vigència actual dels estudis kantians a Catalunya, que tradicionalment havien tingut una influència menor, i de l'altra la consolidació d'un nivell acadèmic cada vegada més significatiu.